

UNITÁRIUS ÉLET

XXXVI. ÉVFOLYAM, 5. SZÁM

1982. SZEPTEMBER—OKTÓBER

Őszi hálaadás

Mindenkor hálaadással tartozunk az Istennek,
atyámfiai...
2Tess 1,3

Több mint húsz éve annak, hogy az egyik testvéregyház meghívott istentiszteleti szolgálatára. Őszi hálaadást tartottak. Az alkalom nem volt rendkívüli s én még sem tudom felejteni az ott látottakat. Nem a templom s nem a berendezés képe ragadott meg s még csak nem is az igen szép számú gyülekezet. Az úrasztala, volt csodálatos és felejthetetlen. Ismétlem így ősz felé járt az idő, akkor a földek, kertek már megtermették javaikat. A gyülekezet tagjai elhozták az úrasztalára, azt amit maga termelt és takarított be munkája eredményeként. A templomi asztalon hatalmas tálcákon szép rendben sorakoztak a szép piros almák, mosolygó körték és hamvas őszi barackok. Volt ott fényeshéjú burgonya és karvastagságú cső tengeri. Paprikák, paradicsomok, csodás fürtű szőlők művészi rendbe rakva. Mindezt a dús pompát virágokkal és aranyló őszi levelekkel díszítették az ügyes asszonyi kezek. Elbűvölt a földi és égi áldásnak káprázatos gazdasága.

A szolgálattelvő lelkésznek nem kellett meg se szólania s mi jelenlevők mind megérezte ott, az úrasztala mellett, hogy hálaadással tartozunk mennyei Istenünknek, aki az emberi fáradozást ily gazdagon áldotta és jutalmazta meg.

Most újra itt van az ősz, a betakarítás ideje. A szántóvető ember már látja évi fáradozásainak gyümölcsét. A hívő ember, lélekben köszönetet mond az egek Urának a föld javaiért. Mi is csatlakozunk a mezők, kertek emberéhez, hiszen minden emberi munka, bárhol is végezzük azt, lényegében vetés és aratásból áll. Vetjük jószándékunkat, munkánkat, szorgalmunkat és reménykedünk benne, hogy igyekezetünk nem hiábavaló. Nem feledjük Atyáink mondását... emberé a munka Istené az áldás... Millió és millió ember-szívben fakad ilyenkor a legszebb érzés, a hála érzete. Minket keresztényeket názáreti mesterünk figyelmeztetett és tanított meg a léleknek e nemes képességére. Ő törte meg mindenkor a kenyeret hálákat adván. Ő figyelmeztette tanítványait, hogy hasonlóképpen cselekedjenek. Tőle tanultuk meg, hogy embertársainkhoz ezer szállal fűz a hála. Senki nem élhet önmagában és önmagának. A gyermek köszönettel tartozik szüleinek az életért, a nevelésért, a gondoskodásért. Köszönet és hála kell hogy áthasson élettársunkért, munkatársainkért, bölcs vezetőinkért s mindenkiért, aki jót tesz velünk. Megismételve; senki nem él magányos Robinsonként, száz és száz segítő kell, hogy életünk szép, jó s egyáltalán elviselhető legyen.

Mit adhat a gyermek szüleinek a tőlük kapottakért? Csak háláját és szeretetét. Embertársaink is többnyire ugyanezt várják tőlünk azért, amit érdekünkben tesznek. Istennek meg különösen, ugyan mivel fejezhetnénk ki azt, hogy közvetve vagy közvetlenül mindent tőle kapunk. Az ősi hitek és vallások áldozatokat mutattak be neki. De szól Isten a Zsoltárok könyvében... eszem-e én a bikák húsát, iszom-e vérüket... ember, hálával áldozál Istennek... (Zsolt. 50.)

Hitünk parancsolja és szívünk diktálja most is a hálát az életért, az egészségért, szereteteinkért, lehetőségeinkért... testiekért, lelkiekért egyaránt. A mindennapi betevő falat nélkülözhetetlen, de vannak olyan szükségleteink is, melyek nem anyagi természetűek, látszólag megfoghatatlanok és mégis múlhatatlanul szükségesek, fontosak. Táplálék nélkül nem lehet élni. De az sem élet, melyből hiányzik a szeretet, a hűség a reménység vagy a becsület. Ezt sem feledhetjük és ezért is Istenünket áldjuk, hogy emberi sziveinket képessé tette ezek gyakorlására, befogadására.

Miként a többi keresztények, úgy a mi Unitárius Egyházunk is készült az őszi hálaadásnak intézményes, szervezett formáira. Megterítettük a templomi úrasztalokat s miként a Mester tanított, hálával vettük a kenyeret, és a bort és közben az a felemelő érzés töltötte el keblünket, hogy sok-sok millió testvérünk szíve dobbant össze egyazon érzésben.

Unitárius Egyházunk ezekben a hetekben jeles alkalomra is készül. Főtanácsi ülést tartunk rövidesen. Ez esemény látszólag független az előbbiektől, én mégis szívesen kapcsolnám össze őket. A szántóvető, így ősz felé fordulván az idő, egy gazdasági évet, életszakaszt zár le és veszi számba annak eredményeit vagy hiányosságait. Egyházunkban egy-egy főtanácsi alkalom hasonló. Hívek és vezetők éveken át fáradoznak a közösségi célokért, egymás építéséért, a hívek gyülekezeteiért. Szorgoskodunk, imádkozunk, hogy a jézusi célt elérjük, Istenországát megvalósítsuk, vagy bár csak pár lépéssel közelebb jussunk hozzá. A most közeledő ülésünkön pedig majd figyelemmel várjuk a főpásztori beszámolót, hogy egyes gyülekezeteink valamint egyetemes egyházunk mennyit tett meg az útból, mennyit és mit takaríthat be közösségi munkája eredményeképpen.

Hiszem, hogy őszi hálaadásunkban Istennek azért is elrebeghetjük forró köszönetünket, hogy megtartotta templomainkat, híveinket, egész egyházunkat és azzal a reménységgel indulhatunk tovább, hogy külső és belső életünk békéje továbbra is töretlen marad önmagunk és embertársaink boldogságára.

Bajor János

Kocsord

A kocsordi unitárius templom fatornyának renoválásához szükséges fenyőfa anyag jelentős részét sikerült a mátészalkai ERDÉRT Vállalattól közel 90 000,— Ft összeggel megvásárolni. Ismeretes, hogy a fatorny renoválásának költségeire egyik korábbi Egyházi Képviselő Tanácsi ülésünk megszavazta a néhány évvel ezelőtt Székesfehérváron elhunyt Bartók Gabriella (néhai Bartók Géza egykori polgári lelkészünk leánya) egyházunkra hagyományozott közel 300 000,— Ft értékű örökségét.

Reméljük, hogy a mátészalkai városi tanács által adott engedély alapján hamarosan megkezdődik a helyreállítás.

IMÁDSÁG

Mindenható igaz Isten, — gondviselő jó Atyám!

Hitem szavával és szeretetemnek imába foglalt sóhajával veszem ajkamra szent nevedet, hogy keresselek Téged ma is, mint annyi más napon, — életem éjszakáinak és nappalainak egymást követő és tovatűnő változásaiban. — Mert szívem azt súgja és a lelkem mondja, hogy jó megállni életem sodrában egy-egy pillanatra, hogy reád gondolásomban, hozzád vágyakozásomban keressem a veled való találkozásnak lehetőségét. Így mondhatom el köszönetemet életem megtartásáért, és így fejezhetem ki hálámat gondviselésed minden oltalmáért...

... Így köszönöm meg, hogy a fájdalmak teremtette könnyeket, oly sokszor letörölöd vigasztalásod erejével, — és azt is, hogy tétova járásomban eligazítod sorsomnak útjait. Így köszönöm meg, hogy a lélek, a szellem világában fényt gyűjtasz a szeretet melegével, — és azt is köszönöm Atyám, hogy amikor félelem riasztotta egy-egy szép álmom vagy nemes törekvésem valóra váltását, akkor Te voltál az, aki eloszlattad, szerteúztad a félelmet keltő és vihart hozó érzéseket. Így lett sorsomban a Te gondviselésed életem legnagyobb áldása...

... És köszönöm azt is, hogy Te adtál új érzéseket a néha-néha elhidegülő szívembe, — és, hogy vétkeim fájdalmát enyhítsed, Te döbentettél reá arra is, hogy könnyelműségem, játszi gondtalanságom vitt engem is és szeretteimet is a tékozlásoknak megszégyenítő ösvényére...

... Kérlek, mindenható Isten, — gondviselő jó Atyám, hogy imádságom hozzád fordulásában éreztesd meg szívemmel a Te szent közelségedet, mert így érted meg fájdalmaim, sóhajait, így látod meg a megbánások könnyeit, melyek lelkem és szívem mélyén élnek és égetnek. S ha így van, ha így lesz, akkor még önmagamnál is előbb, Te nyithatod meg számomra a megtérésnek hazavivő útját.

... Kérlek mindenható Isten, — gondviselő jó Atyám, hogy gondviselésed megsegítő szeretetében nyújts testvérkezemet kezem felé, ölelő kebled vágyakozó szívem felé, hogy szent bizonyossággá váljon az én számomra — és minden benned bí-

zó gyermeked számára — hogy atyai szeretetednek mindenen felett álló végtelen ereje van. És a hitet és szeretetet hordozó lélek megszólaló szaván keresztül add szent bizonyosságul most és minden időben, hogy a nagy mindenséget betöltő hatalmadat sohasem ellenemre vagy ellenünkre, hanem mindég javamra és javunkra fordítod. Fájó érzések és a meg nem értés ütötte sebek, — hitetlenségért jutott gyöngeség és megbotlásaimnak gyötrelmei ha élet és sors kíséretül szegődtek s így keserűség jutott osztályrészemül, — akkor mutasd meg azt — mindenható Isten, hogy hol nyerhetek vigasztalást. És ha hozzád menekülve, — gyötrelmeimből vagy megpróbáltatásaimból a vigasztalás forrását Tenálad találok, — ha segítséget Tőled nyerek, akkor visszanyert hitemen keresztül szent bizonyossággá válik számomra, hogy lelkem mennyei származásán keresztül Atyám vagy nekem és Atyja minden földi gyermekednek. Hitemnek így vigasztalást és boldogságot teremtő ereje meggyőz arról is, hogy gyarlóságaim, tévedéseim, megbotlásaim és vétkeim fájdalmi nem hagynak gyógyíthatatlan sebeket szívemnek mélyén.

... Áldásod megtisztító hatalmas erőt ad arra is, hogy a lélek hangján megszólaló figyelmeztetéseid szerint — melyekkel intesz a jóra, a szépre, a nemesre — vezessem, segísem szeretteim életét. Milyen boldogító érzés az, ha gondolataimat áthatja az a tudat, hogy a Te oltalmazó szereteted kiterjed nemcsak az én életemre, hanem az enyéim életére is. Ezért engedj Tőled kérnem azt is — mindenható igaz Isten, gondviselő jó Atyám —, hogy áldásod segítsen meg terveidnek végrehajtásában, a Te országodnak munkálásában, annak szívünkben való megépítésében. Segíts, hogy gondolatainkat és érzéseinket hassa át, járja át az a boldog tudat, hogy minket embereket, mint földi gyermekeidet úgy kapsz magadhoz, hogy az jézusi élet-eszményt követő elhatározásunk mindig újra és újra szülessék, mindig újra és újra teremtdjék mibenünk. Úgy érzem Atyám, hogy így lehet életem és embertestvéreim élete munkám szépségén és eredményén, — imádságom áhítatán és őszinteségén keresztül a Te nagy és szent neved dicsőségét és mindannyiunk földi életét szolgáló és megsegítő élet.

Amen.

Husztli János

DR. BARTHA TIBOR KITÜNTETÉSE

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa dr. Bartha Tibornak, a tiszántúli református egyházkerület püspökének, a Magyarországi Református Egyház Zsinata lelkészi elnökének a magyar állam és református egyház között kialakult jó viszony munkálása, közéleti mun-

kassága, valamint a békemozgalom javára kifejtett kimagasló tevékenysége elismeréseként, 70. születésnapja alkalmából a Magyar Népköztársaság rubinokkal ékesített Zászlórendje kitüntetését adományozta. A kitüntetését Losonczy Pál, az Elnöki Tanács elnöke a Parlamentben adta át. Jelen volt Katona Imre, az Elnöki Tanács titkára, Straub István, az Állami Egyházügyi Hivatal elnökhelyettese.

(MTI)

Kriszti virágai

Az Unitárius Élet egyik olvasója Mrs. Christine Wise, akit sokan mint Balázs Ferencné ismerték az 1930-as esztendőben Erdélyben, férjének 1937-ben bekövetkezett haláláig.

Egyik levélváltásunk alkalmával megírtam, hogy amikor legközelebb Erdélybe utazom, akkor virágot viszek nevében férje sírjára. A mézskői unitárius temetőben szépen bekerített ápolt kopjafás síremlék jelzi hogy „Balázs Ferenc pap” aki 1901—1937 között élt ott pihen örök álmát. A sírra öt szál kardvirágot tettem, Kolozsvárt vásároltam a virágokat, ahol egykoron Balázs Ferenc tanult és irodalmi munkásságát megkezdte. 45 éve annak, hogy sírjánál egyháza; és a magyar írók nevében sorstársa Tamási Áron búcsúztatta. Balázs Ferencnek Krisztivel kötött házasságából egy leánygyermek született Enikő, aki Amerikában ment férjhez és négy gyermek édesanyja. Enikő nem ismerte édesapját, mert Dániában született és beteg apjához már nem hozhatták el Mészköre. Talán az unokák is tudják azt, hogy a mézskői sírban nagyapjuk pihen.

— 11 —

DR. KOVÁCS LAJOS

Az erdélyi unitárius egyház püspöke dr. Kovács Lajos súlyos epeműtéten esett keresztül, a kolozsvári Egyetem Sebészeti Klinikáján Ionescu ismert sebészprofesszor operálta meg.

Magyarországi híveink is aggódva figyelték a betegségéről érkezett híreket és örömmel adnak hálát a jó Istennek, hogy dr. Kovács Lajos kolozsvári püspök immár a gyógyulás útján van és remélhetőleg néhány hét múlva újra folytathatja áldásos munkásságát.

Püspökünk aug. 24—27. napjain Kolozsvárt a klinikán meglátogatta dr. Kovács Lajos püspököt és tolmácsolta főgondnokunk és összes híveink jókívánságait.

Dr. Szent-Iványi Sándor köszönete

1982. aug. 5-én kelt és püspökünkhöz intézett levelében írja a következőket:

„Meg szeretném köszönni Neked és a többi kedves hitsorsosnak, a meleg szavakat, amelyekkel 80. születésnapomat megköszöntötték. Őszintén szólva, sohase hittem volna, hogy megérem ezt a kort, mert őseim mind korábban hagyták itt ezt a világot. Mi azonban megvagyunk mind a ketten Gicával (feleségével), eltekintve a szelűtésünktől és a kisebb-nagyobb bajoktól, amik a korral járnak.”

Béke Istentisztelet New Yorkban

A International Association for Religious Freedom — IARF — és az amerikai unitárius-univerzalista egyháznak az Egyesült Nemzetek szervezetéhez delegált nem kormányzati képviselője dr. James Olson New Yorkban 1982. június 29-re istentiszteletet szervezett, melyen személyesen és levél útján amerikai, angol, csehszlovák, német, japán, magyar, nigériai, indiai, holland képviselők nyilatkozatai hangzottak el és felolvasták a Moszkvában május 10—14 napjain tartott vallások világkonferenciája üzenetének kivonatos szövegét.

A gazdag istentiszteleti anyagból jelen alkalommal csak két rövid szöveget közlünk:

Imádság a békéért

Vezess minket a halálból az életre, a hamisságból az igazságra. Vezess minket a reménytelenségből a reménységre, a félelemről a bizalomra.

Vezess minket a gyűlölségből a szeretetre, a háborúból a békére. Engedd, hogy a béke töltsen be szíveinket és a világmindenséget.

Unitárius gyermek levele

A tíz esztendőes Payson Cooper amerikai kisleány Reagan amerikai elnökhöz írt levele.

Kedves Reagan Elnök úr. Én egy tízéves ötödosztályos leány vagyok és rettenetesen félek attól, hogy esetleg nukleáris háborúra kerülhet sor. Borzalom tőle el attól a gondolattól, hogy mielőtt elérném huszadik születésnapomat nukleáris háború törhet ki. Ez nem lenne tisztességes. Gondoljon azokra az újszülöttekre, akik akkor még nem lennének 13 évesek.

Arra kérem, hogy próbáljon békét teremteni a világban. Kísérjen meg hogy meggyőzzön minél több embert, hogy a nukleáris fegyverkezés ellen foglaljon állást. Ha van valami amire nincs szükségünk ebben a világban, az a nukleáris fegyverek... Már annyi nukleáris fegyver van, hogy azzal a világot nem is egyszer lehetne elpusztítani.

Ha Önt aggasztja a munkanélküliség, foglalkoztasson ezer embert, vagy még többet, hogy szedjék darabokra a ma felraktározott bombákat...

Barátság láncai

Lapunk előző számában megjelent és a kolozsvári unitárius kollégiumra emlékező írás folytatása.

A kézírásos diáklap is többnyire elveszti jelentőségét, sikertelenül a nyomtatott folyóiratokat utánozza vagy emlékkönyvvé alakul át. A katolikus diákok Hajnala 1901-ben meg is szűnik. Az Unitárius Kollégium demokratikus szelleme és sok tehetséges diákja azonban elég színvonalas önképzőköri életet alakít ki, a Remény továbbra is fórum marad. Az Önképzőkör 1901-ben, mikor az iskola új, modern épülete elkészül, *felveszi Kriza János nevét*. Létrehozzák a Remény-alapot, hogy egy nyomtatandó zsebkönyv anyagi fedezetét biztosítsák. A századfordulótól 1922-ig Pálfi Márton, a jónévű filológus a kör irányítója. Az egyes Remény-számok az iskolai élettel kapcsolatos vezércikket, 5—6 verset, 1—2 elbeszélést vagy fordítást, esetleg ünnepi beszédet, valamint szerkesztői üzeneteket tartalmaznak. A cikkek legtöbbször álnévvel jegyzik, de a lap végén feltüntetik a munkatársak névsorát.

A századunkban megjelent Remény-évfolyamokat érdemes alaposabban szemügyre vennünk, mivel az akkori szerkesztők, munkatársak közül többen a romániai magyar irodalmi-művelődési élet neves személyiségei lettek.

Az 1902-ben érettségizett Orbók Loránd Gyöngyösi-tanulmánya és Goethe-fordításai még nem sejtetik, hogy szerzőjük a magyar művészi bábszínház megteremtője, majd *Lorenzo Azértis* néven spanyol drámaíró lesz, akinek *Kuncz Aladár* a Fekete kolostorban állít emléket. *Varga Béla* Brassai- és Dávid Ferenc-életrajzai sem utalnak a későbbi rangos filozófusra. Annál korszakalkotóbb a lap történetében az 1903/1904-es év, amikor *Borbély István* a szerkesztője. Ő maga elbeszélést ír, megemlékezést (Garay Jánosról, E. Kovács Gyuláról, Fadrúsról, Jókairól) összehasonlító tanulmányokat. Az utolsó számban így jellemzi a lezárt évfolyamot: „Évek hosszú során át Reményünket a sok vers töltötte meg, hol sikerrel, hol sikertelenül, néha megjelent egy értekezés vagy elbeszélés is. Az idén változtak a viszonyok. Az ifjúság közül csak a tehetségesebbek verseltek, nem nagy számmal, de kielégítő sikerrel. (...) Az ifjúság munkakedve az idén prózaírásban nyilvánult. Elbeszélést,

értekezést egyforma kedvvel, nagy számban írtak. Meg kell említenem végül, hogy a Reményben az idén nyitottunk tért a matematikai dolgozatok előtt, mi eddig nem volt meg. Az újításhoz tartozik az is, hogy az eredményesebb dolgozatokat illusztráltuk, sőt önálló rajzok(at), festményeket is közöltünk.”

Az így megújult lapban már az álnevek használatáról is lemondanak. 1905/6-ban *Müller Gyula* elnök a kör merev ülései ellen lép fel, néprajzi cikkek, a nemzetiségeket bemutató írások közlését, az önálló esztétikai gondolkodás fejlesztését szorgalmazza. *Gálffy Zsigmond*, a későbbi klasszika-filológus, műfordító, az iskola igazgatója valamint *Orbók Attila*, a neves szerkesztő, regény- és színműíró verseket közöl, *Borbély Ferenc* a kollégium majdani irodalomtanára itt jelenteti meg első tanulmányait. 1907—1910 között *Ligeti Ernő* novella-kísérletei (és tanulmánya *Kiss Józsefről*) valamint *Tóth István* rendkívüli tehetségét már ekkor sejtető illusztrációi teszik érdekessé a számokat. 1910-től a rajzok, a festmények mellett feltűnnek a beragasztott fényképek, sőt a kották is — eredeti szerzeményekkel. A 10-es évek elején a zenei rovatnak ad új lendületet *Lakatos Imre* (István), a leendő történész. Bemutatja a zeneirodalom klasszikusait, megemlékezik *Farkas Ödön* zeneszerzői pályafutásáról, dolgozatot közöl *Liszt Ferenc* és a cimbalom címmel. Ekkoriban állandósul a külön Természettudományi, Néprajzi valamint a Zenerovat.

A világháború utolsó éveiben *Balázs Ferenc* versei, jelenetei, szervező munkája előrevetítik nem mindennapi tehetségét. Mint a kör elnöke 1918 őszén részletes munkatervet állít össze. Különösen három tevékenységi területet akar fellendíteni: a zenei kultúra terjesztését, az új kor íróinak (pl. *Ady*, *Babits*, *Kosztolányi*, *Balázs Béla*) megismertetését, a székely népismeret tudatosítását (népdalok, balladák gyűjtése előadások). 1919. februárjában felveszi a kapcsolatot a református és katolikus iskolák önképzőkörével, kölcsönösen eljárnak egymás üléseire, sőt néhány lapszámot litografálnak, s így azt eljuttatják a testvérkollégiumokba. Ekkor jelentik meg *László Gábor* szerkesztésében a Remény. A *Kriza Önképzőkör* lapja veresszáma című 48 lapos litografált füzetet *Balázs Ferenc*, *Batiz Dénes*, *Jakab Géza*, *Erdős László* és *Singer József* verseivel.

Az 1920-as évek elején *Kemény János* a lap szerkesztője és legszorgalmasabb költője, írója, mellette *Jakab Géza*, a későbbi ismert költő verseivel, *Végh József* — neves újságíró — novelláival kelt feltűnést. A lapot gépelik, litografálják. Beszámolnak a református Gyulai Pál Önképzőkör nyomtatásban megjelenő Reményének első számairól. Az újonnan kibontakozó sajtóéletben mindkét Remény fórum akar lenni, mely az intézet falain túl is észrevételi munkatársai nevét. 1921. februárjában *Kriza* önképzőköri tárlatot rendeznek, melyen *Nagy Albert* is kiállít, 1922-ben pedig *Kriza*-diákbált, 1922-től *Borbély István*, volt diákelnök lesz a kör felügyelő tanára. Ekkoriban tűnik fel *Székely (Szabédi) László* verseivel, s *Borbély Samu* a tudományos rovat szerkesztője (utóbb európai híru matematikus) természettudományi írásaival. A lap szerkesztése elég felületes, sok a fehér oldal, képnek kihagyott hely, befejezetlen szám.

A 20-as évek közepétől *Mikó Imre* és osztálytársai közül a színművész *Kovács György*, a fizikus *László Tihamér*, terelik új irányba a kör munkásságát. Főleg *Mikó* ébreszti rá diáktársait a romániaság tudatára, az erdélyi kultúra hagyományainak vállalására. 1927. őszén elnöki megnyitójában célul tűzi ki a román irodalom és történelem alaposabb megismerését, majd így folytatja az önképzőkörben „tartottak felolvasásokat nagy emberekről, szavaltak idegen költőktől, de egyet elfelejtettek: Erdélyt. Azt, hogy itt nekünk erdélyi irodalmunk, erdélyi költészetünk van, és hogy Erdély az, ami hozzánk legközelebb áll. Nem foglalkoztak erdélyi problémákkal, nem szavaltak erdélyi költőktől. Pedig ha a középiskolából kikerülünk, a mi számunkra nincs más hátra, mint itt maradni ezen az erdélyi rögön”. Ennek szellemében ír *Mikó* cikket a transzilvanizmusról, Erdély történeti hivatásáról a fejedelemség korában. *Mikes Kelemen*ről, *Jósika Miklósról*, *Ady* és Erdély kapcsolatáról, *Balassairól*, fordít *Negruzzi*, *Caragiale*, *Bratescu*—*Voinesti* novelláiból. És ő állítja össze a kör utolsó nyomtatott emléket: *Almanach a kolozsvári Unitárius Főgimnázium „Krizsa Önképzőkörének” 1927—28. évről* (Kolozsvár, 1928). A végzős osztály tanulóinak 12 verse, cikke tanulmánya olvasható a 73. lapos, *Borbély István* előszavával kezdődő kis kötetben. Mint

Reménybe saját keze írásával bejegyzti *Mikó*: e kis kötetet egy szép hagyomány méltó lezárásának szánták.

Míg a többi kollégium hiába kérvényezte önképzőkörre engedélyezését, az unitáriusok mint *Ferencz József Unitárius Kör* 1930. ősztől *Vári Albert* irányításával folytatják tevékenységüket, elég rendszertelenül a Remény is megjelenik. Kiadója *Bodor András*, a leendő történész, aki népköltészetünkről ír, *Gálffy Mózes*, a későbbi nyelvész pedig a sakkjáték történetét ismerteti. 1935/36-ban *Székely (Kormos) Gyula* szerkeszti a Reményt, *Ady* költészetéről cikkeznek, 1937/38-ban *Létay Lajos* a szerkesztője és kiadója egyszemélyben. Első verseit őrzik e lapok. Jó harminc évvel később így emlékezik vissza ekkori munkájára: „Fiatal szívvel még, kézírásos, egyetlen példányban megjelenő lap fölé hajoltam szabad óráimban régi szombat vasárnap délutánokon: egybeszerkeszteni, lemásolni a nagy gonddal meghúzott keretbe diáktársak írásait, novellát és verseit, riportot és tudományos beszámolót, illusztrálni őket gallyas és virággal, mikroszkóppal és futball-labdával, ahogy azt a műfaj éppen megkívánta, szárítgatni, simítgatni a lapokat, ráhajtani szépen a borítót, rajta a Reménnyel — hogy betegyük aztán a könyvtárba, a régiék mellé. Lehetett-e reményünk rá, hogy bárki elolvassa a szerkesztőn, szerkesztőkön kívül?” (Fiatal Szívvel 2. sz.)

1939. januárjától gépelik, 1940-től litografálva sokszorosítják a Remény füzetét. Bennünk *Jánosházy György* és *Sinka Zoltán*, versei, *Zsakó János* elbeszélése.

1943-ban készült az utolsó Remény-szám. Az önképzőkör, mely 1940-től újra *Kriza* nevét viselte, 1947-ig folytatta munkáját. A rövid szünetekkel 109 évig megjelenő Remény hagyományait az immár *Brassai Sámuel* nevét viselő líceum 1967-ben megindított diáklapja *Fiatal Szívvel* viszi tovább, újabb és újabb generációkat vezetve be az önképzés, írás, szerkesztés műhelytitkaiba, nem feledkezvén meg szép örökségéről.

Gaal György

ÉRETTSÉGI TALÁLKOZÓ

KISS ZSIGMOND

A kolozsvári volt Unitárius Főgimnáziumban 1932-ben érettségizett diákok máj. 30-án tartották az 50 éves érettségi találkozónkat, a mai Brassai Sámuel Ipari Líceumban, abban a tanteremben, ahova végzősökként annakidején jártunk.

A délelőtt 9 órakor elkezdődött találkozón Pál András, osztálytársunk üdvözölte a megjelenteket, majd névsorolvasást tartott. Ennek alapján a következő kép alakult ki: Az egykori 32 fős osztályból 19-en élünk, ebből 9-en jelentünk meg: *Bikfalvi Károly*, *Csüdöm Jenő*, *Dézi Lajos*, *Gálffy Mózes*, *Major Pál*, *Pál András*, *id. Pál József*, *ifj. Pál József*, *Pálffy Miklós*.

Az 1977-ben tartott legutóbbi találkozónk óta a következő volt osztálytársak hunytak el: *Csipkés Árpád*, *Márkos Albert*, *Nagy Ferenc*,

Oláh Márton, *Vida György*. Eljött a találkozóra még három olyan társunk is, akik későbbben végeztek. A találkozón elmondtuk az életünkben azóta bekövetkezett változásokat, számot adtunk azokról, akik betegség vagy egyéb ok miatt nem tudtak megjelenni. Társaslapot küldtünk azoknak, akik betegség vagy más akadály miatt eljönni nem tudtak.

11 órakor részt vettünk az ünnepi Istentiszteleten és testületileg úrvacsorát vettünk. A szép templomi szolgálatot *Szabó Dezső* lelkész, *dr. Szabó Árpád* teológiai tanárok lelkészek végezték a népes gyülekezet előtt.

Ezután ellátogattunk a Házsongárdi Temetőbe.

ifj. Pál József hívei.

82 éves korában elhunyt *Kiss Zsigmond* kocsordi unitárius gyülekezetünk egyik alapító tagja, hosszú időn át presbitere jún. 18-án. Temetése nagy részvét mellett volt jún. 20-án *Végh Mihály* lelkész szolgálatával *Kiss Zsigmondot felesége sz. Katona Eleonóra* mellé temették, aki férje előtt 1981. novemberben halt el, 68 évi boldog házasság után. Két gyermekük és a lemenők gyászában egyházunk egyeteme is őszinte szívvel osztozik.

1937 decemberében hideg téli napon *Kiss Zsigmond* afia csürjében tartotta az első unitárius istentiszteletet *dr. Csiki Gábor* püspöki helynök és *Ferencz József* lelkész. Az istentiszteleten az érdeklődők százai vettek részt. Körükből kerültek ki a kocsordi gyülekezet első unitárius

BÁBEL TORNYA

(1Mózes 11,1—9)

Bábel tornyának kedves bibliai története a nyelvek összezavarodását, vagyis kialakulását beszéli el. De a szerző mindemellett kritikát is gyakorol, finom, ironikus gúnnyal szól a monstrum építményről, és annak összeomlásáról.

Az egész földnek kezdetben egy nyelve volt — olvashatjuk. Majd a városok kialakulásával, megindultak a nagyméretű építkezések is, melyeken a különböző hódoltsági területekről összeszedett munkások dolgoztak.

Az ókori emberek összefogtak, hogy olyan magas, hatalmas tornyot építsenek, melynek teteje az égig ér, bizonyítva ezzel saját hatalmukat is. Az emberi önteltséget, nagyravágyást figurázza ki mindebben a szerző.

De az Úr meglátta a várost és a tornyot; s tudta, hogy annak építőit mi vezérli. S az Úr leszált és haragjában összezavarta az ott levő emberek nyelvét, akik ezután nem értették egymást; szétszéledtek onnan az egész föld színére, s más- és más nyelveken beszéltek.

Régészeti ásatások során valóban megtalálták a bábéli, vagyis a babiloni torony alapját, melyet Nabukadnezár uralkodó építtetett.

Babilon ősi mezopotámiai város, az ókor első nagy metropolisa volt. Maga a név Bab-ilí annyit jelent „Isten kapuja”. Az egész város az elbizakodottság iskolapéldája volt, amit legszembeötlőbben a bábéli torony bizonyít.

Nabukadnezár minden alkotása pompázatos és óriási volt. Őt falból álló, hatalmas erődtípusrendszerrel védelmezte Babilont. Babilon fallal körüvett négyzet volt, minden oldala 22 km hosszú. Az ókori épít-

kezés jellemzője volt a négyzet alakú alap. Az ásatások Mezopotámiában több négyzet alakú magas, toronyszerű építmény alapjaira bukkantak. De mindezek közül is legszembeötlőbb Babilon, vagyis Bábel tornya volt. Az épület majdnem kocka alakú volt: 91 m × 91 m alapterületű, s éppily magas is. Így inkább óriás tömbnek tűnhetett. A torony keskeny lépcsőkkel emelkedett a magasba.

Kettős célt szolgált: politikait és vallásit. Az előbbiben — kétségtelenül — fellelhetjük az elbizakodottság, az önteltség jelképét. Az uralkodó hatalmát akarta fitogtatni a leigázott népek előtt. Ugyanakkor kultikus (vallási) célokat is szolgált a torony. Legfelső fokát a templom foglalta el, ahova csak a papok léphettek be. A csillagok állását is innen tanulmányozták.

Babilon akkor világváros volt, falai között a legkülönbözőbb országokból származó rabszolgák dolgoztak, soknyelvű nép lakta a várost.

A Biblia — részben a zsidó nép hosszú babiloni fogsága miatt — igen nagy haraggal szól Babilon városáról, mely az emberi gyarlóság jelképévé vált. Babilon uralkodója az éggel akart versengeni, mely az ószövetségi elbeszélő, s a mi teológiánk képébe sem fér bele! Nabukadnezár nem is annyira az Úrnak akart dicsőséget állítani, mint inkább önmagának.

Istenünkkel szemben ez a magatartás feltétlen elítélendő. Az Úrnak nem ajándékokkal, hatalmas épületekkel áldozunk, hanem azzal, hogy embertársainkat szolgáljuk, s becsületes, jó emberként élünk, még ha sok öncsaló, öntelt Bábéli torony is vesz körül minket!

Szent Iványi Ilona

Templomjavítás Hódmezővásárhelyt

Az Unitárius Élet 1981. évi 5. számában beszámoltunk a hódmezővásárhelyi templom megmentésére irányuló erőfeszítésekről. A hívek áldozatkész adománvai lehetővé tették, hogy a szigorúan vett állagmegóvási munkák befejezése után (ablakok beüvegezése, tetőzet és csatornarendszer felújítása, toronyjavítás és festés), a karbantartás és felújítás körébe tartozó munkálatokhoz is hozzájárassunk. Ennek megfelelően sor került a templom villanóhálózatának új szabványok szerinti kicserélésére, bekötésére, a csillár teljes felújítására, felszerelésére. Ezt követte a templom belsejének felújítása, az elázott és megrongálódott falak kijavítása és hófehérre meszelése.

Párhuzamosan e munkákkal, sor került a torony tönkrement négy zsalugáteres ablakának felújítására, egy új ablak elkészítése és felszerelése. Felújításra került a toronyba vezető faszerkezetű feljáró, a toronyház korhadt padlózata, a vaskerítés kapuia és a főbejárati betört templomaitó. A templom más ajtóinak zárjait is felújítottuk, kulcsokkal elláttuk.

Kijavítottuk a megrongált vaskerítést. Teliesen újjá kellett építeni a téglafal 40 m²-en megrongálódott részét, majd 180 m² területen a téglafalkerítés külső és belső részét is

ki kellett javítani, bepucolni, úgyszintén a téglafalkerítéshez csatlakozó egyéb létesítmények falazatát, tetőzetét is.

A felsorolt munkák befejeztével elvégeztük a templom belsejében, a templom udvarán, a téglafalkerítés mellett húzódó árok és saíthasználatú járdán a nagytakarítást, gazírtást, az építési törmelék és egyéb anyagok és szemét összegyűjtését, elszállítását.

Ezek a munkák 1981-ben fejeződtek be.

1982. évben tovább folytattuk az egyházi épületek felújítását. A templom berendezéseit (padok, szószék, orgona stb.) újra színeztük, fényeztük, s ezzel a templom belső részével kapcsolatos felújítási munkák, maradéktalanul befejeződtek. A megújult templomban tartjuk istentiszteleteinket.

1982-ben külföldi adományból a templom további, főként külső vakolásának elvégzésére az Állami Egyházügyi Hivataltól 50 000.— Ft segélyt kaptunk az Egyházi Főhatóság útján, valamint püspökünk és főgondnokunk közbenjárására az egyik sváici egyházi segélyszervezettől 133 000.— Ft-ot. E két összeg nem elegendő a templom és a torony homlokzatának a teljes felújítására, de megkezdjük ezek felhasználásával a vakolat felújítását.

Más alkalommal fogok beszámolni arról, hogy elvégeztük ebben az esztendőben az imaterem és a lelkesítő lakás belső felújítását és megkezdtük az egyháztól kapott kölcsön felhasználásával a parókia külső falainak felújítását.

Az egyházközösség nevében köszönetünket fejezzük ki mindazoknak, akik szíves adományaikkal hozzájárultak az eddig elvégzett munkálatokhoz. Külön köszönetet mondunk dr. Benczédi Ferencnek, aki az imaterem ablakait fehér nylon függönyökkel látta el, így télen itt tudjuk tartani az istentiszteleteket. Dr. Benczédi Ferenc presbíter a fürdőszoba felújításával kapcsolatos anyagbeszerzés és egyéb tevékenység: kivitelező biztosítása stb. révén még betegállományban is támogatja az egyházközösség munkáját. Kiss György és Szatmári Pál testvéreinknek köszönjük a társadalmi munkát, mellyel a vaskerítések festését és a templombejárat díszítését végezték.

Kérjük a további adományokat az Unitárius Élet útján mindazoktól, akik eddig még nem gondoltak a hódmezővásárhelyi unitárius egyházközösség megsegítésére. Isten gazdag áldását kérjük mindazokra, akik adományaikkal eddig hozzájárultak templomunk megmentéséhez.

Dr. Erdős Mihály, gondnok

Ezen a címen jelent meg Kisgyörgy Zoltán mérnök értékes cikke a romániai FORUM hasábjain. A cikk érdekes unitárius vonatkozásokat tartalmaz.

Előjáróban a harangok évszázados rendeltetéséről olvashatunk, mely régi megfogalmazásban eképpen hangzik: „A villámokat szétosztatom, a felhőket szétszaggatom, az élöket hívogatom, a haltakat elsíratom”.

A harangok mai feladatával kapcsolatban szerző Patay Pálra, a jeles magyar harangkutatóra hivatkozik, aki szerint „a rádió és a televízió korában a harangoknak már nincs meg az egykori jelentősége, mégis városainkban, falvainkban, de még a kisebb településeken is ott találjuk őket... s a tornyok magasságában nem egy helyen 3–400 éves, sőt ennél is korosabb harangok függenek”.

A keresztény időkben általánosan használták a harangokat. A római egyházban a harangozást Sablínus pápa rendelte el, Háromszék megyében a XI. században már használták a harangokat. Legrégibbi az erdőfülel repedt műemlék harang a XIV. századból, mely ennél fogva már 700 éves.

A felsorolások hosszú sorából mi most a Háromszék megyei unitárius templomok régi harangjait emeljük ki. Ilyen a XVI. században, 1512-ben készült sepsiköröspataki harang, mely a reformáció kezdetétől majdnem másfélszázadon át a helybeli unitárius gyülekezet harangja volt. A brassói Endres mester öntötte. Ma a r. kath. egyházközség tulajdonában van. A XVIII. században — főleg 1750–97 között — készültek Árkos, Kálnok, Kőkös, Nagyajta unitárius harangjai.

A harangöntőkről értékes tájékoztatást nyújt egy újabban előkerült szerződés, mely szerint Árkoson La-

katos Mihály harangöntő mester megönti az árkosi unitárius kicsi harangot. A szerződés Lakatos mestert „a falunkban lakó harangöntő”-ként említi.

Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc idején Háromszék megyében 125 harangból lett ágyú. Feljegyzések szerint először Bölön unitárius gyülekezete ajánlotta fel harangját Gábor Áronnak. Később is károsodtak a Háromszék megyei harangok; az első világháború idején 51, a másodikban 11-ből öntöttek ágyút. — az elvittekből később néhány visszakerült. Acélharangokkal is találkozunk. Laborfalva, Datk, Bölön, Köröspatak unitárius gyülekezeti vásároltak a Ruhr-vidéki Bochumban gyártott acélharangokból. Ugyanílyeneket öntöttek egyidőben Resicán is.

A harangokról szólván megemlítjük, hogy Hunyadi János nádorfehérvári diadala emlékére szólnak szerte a világban sok helyen délidőben a harangok, hirdetői magyar népünk törökök elleni harcainak dicső emlékét.

Végül szólunk arról, hogy 1982. márc. 31.—ápr. 2. között Genfben gyűltek össze 47 országból 430-an, hogy az ENSZ-közgyűlés jún. 7-én kezdődő rendkívüli ülészaka előtt nyomatékosan hangsúlyozzák a békére vágyó emberiség óhaját: legyen leszerelés. Jelen voltak a magyar békeküldöttek is. Itt hangzott el az észak-kaliforniai Ökumenikus Békeintézet javaslata, hogy a rendkívüli leszerelési ENSZ-ülésszak megnyitáskor a világon mindenhol szóljanak meg a harangok, a világ békevágyó népei akaratának kifejezésekképpen.

Valóban szebbek a harangok mélycsengésű bím-bamjai, vagy csilingelése az ágyúk hangjainál!

Bencze Márton

A válások gondjai

A válások problémájával a tömegkommunikáció minden eszköze egyre gyakrabban és helyes hangnemben foglalkozik hazánkban és szerte a nagyvilágban is. Azok a gondolatok a leghelyesebbek, melyek a válások gyakoriságával kapcsolatban a figyelmet a gyermekre terelik. Az újabb bírói gyakorlat is az elvált szülők gyermekeinek elhelyezésével foglalkozik a leggondosabban.

Eszembe jut egy kérdés, amit olvasóink közül többen nekem szegtek, kérdezvén, hogy a katolikus vagy a protestáns egyházak a haladóbbak a napi problémák megítélésében és teológiai mérlegelésében. A válasz meghaladná e rövid megjegyzés keretét, de ítéljen ki-ki belátása szerint. Az egyik oldal véleményét közöljük az alábbiakban. Az „Új Ember” c. katolikus hetilap idei júl. 25-i számában a „kato-

likus szemmel” c. állandó rovatukban olvastam az alábbiakat.

AZ ELVÁLTAK LELKIPÁSZTORI GONDOZÁSÁRÓL. A különféle házasságok és az elváltak lelkipásztori gondozásáról az új-zélandi püspöki kar közös pásztorlevelet adott ki. Ebben a papokhoz és hívekhez intézett főpásztori felhívásban olvassuk:

— Az egyháznak szeretettel és őszinte együttérzéssel kell közelednie azokhoz, akik házastársi kötelekük elszakadásának drámáját élik át. A főpásztorok biztosítani akarják az elvált és újránházasságba lépő katolikusokat, hogy a keresztény közösség testvéreknek tekintse őket. A házasság felbonthatatlanságáról és a házastársi hűségről szóló egyházi tanítást összhangban kell látnunk azzal a tanítással, amely szerint a nehézségek között vergődő embereknek megértésre és együttérzésre van

A Magyar Újságírók Országos Szövetsége és az Árami Egyházi Hivatal közös rendezésében május 26-án az Egyesült Izzóban tartották sajtótájékoztatót. Lapunk képviselőjében Bencze Márton és Huszti János budapesti lelkészek vettek részt. Dienes Béla vezérigazgató rendkívül érdekes tájékoztatójában ismertette a gyár történetét, valamint szerepét és helyzetét a magyar gazdasági életben és elmondta azt is, hogy gyártmányai milyen előkelő helyet foglalnak el a világpiacokon. Ebből csak két adat lapunk olvasói számára: A gyár hétezer típusú izzólámpát gyárt és az USA összfogyasztásának 7%-át az Egyesült Izzó látja el. A vezérigazgatónak kedves megjegyzése volt ismertetésében, hogy „az Izzó a magyar lakosság számára olyan árut igyekszik gyártani, hogy ne lámpát vásároljon, hanem fényt”. A továbbiakban Leopold Györgyi az Izzó c. gyári lap főszerkesztője mondta el hetenként megjelenő lapjuknak célkitűzéseit és feladatait, amelyet a gyár 30 ezer dolgozója részére jelentetnek meg.

Az egyházi lapok szerkesztőinek látogatása a gyár egyik kulturterében rendezett közös ebéddel ért véget azt követően, hogy a résztvevőknek szakemberek bevonásával a lámpaizzók készítésének termelési folyamatát néhány üzemegegységben bemutatták.

Egyházi könyvtárunk gyarapodása

Egyházi könyvtárunkba került a család ajándékozása révén dr. Csiki Gábor h. püspök unitárius vonatkozású könyvtára.

Az igen értékes anyagból, a másodpéldányokon kívül összesen 121 db-ot dolgoztunk fel. Az anyag legnagyobb része külföldi unitárius irodalom. 49 kötet angol kiadású, 43 kötet amerikai, 1 német és 1 kötet romániai. — Kyné —

ELŐFIZETŐINK

figyelmét szeretettel felhívjuk, hogy a lapunkat adminisztráló Posta Központi Hírlap Iroda október–november hónapokban küldi ki az Unitárius Életre vonatkozó 1983. évi díjnyugtákat.

Aki a postal kézbesítő útján a nyugtákat dec. 10-ig nem kapta kézhez kérjük, hogy az 1983. évi előfizetési díjat — 54 Ft — a lelkész hivatalokban fizesse be, hogy a lap folyamatos küldésében ne álljon be fennakadás. Kérjük, szerezzen új előfizetőket lapunknak!

Szerkesztőség

szükségük. Fontos tehát — hangsúlyozzák az új-zélandi püspökök —, hogy az elváltak tudatosítsák önmagukban: az egyházhöz tartoznak. Bátorítani kell őket arra, hogy részt vegyenek a katolikus közösség életében.

Az Északi Evangélikus Egyházkerület nyugalmába vonult püspöke, dr. Ottlyk Ernő helyébe teljes egyhangúsággal dr. Nagy Gyula evangélikus teológiai professzor-püspök-helyettesét választotta meg az egyházkerület új püspökévé.

Ünnepélyes beiktatására Budapesten szept. 25-én került sor. Az ünnepségen püspökünk és főgondnokunk képviselte egyházunkat.

Az új evangélikus püspököt, a nemzetközileg ismert tudóst egyházunk nevében szeretettel köszöntjük.

KÖSZÖNETET MONDUNK

az Unitárius Élet külföldi olvasóinak, akik az elmúlt hónapokban adományaikkal támogatták lapunk fenntartásával kapcsolatos problémáinkat. Köszönjük az adományokat, a megemlékező kedves sorokat, az elismerő megjegyzéseket és a jó tanácsokat.

Ausztráliába köszönetünk száll **Lászlóczkyné Borbély Erzsébetnek, dr. Török Lászlónak, Putnoky Józsefnek.**

Canadába: Baloghné sz. Gálfi Ilona, Pap László

Amerikai Egyesült Államok: Christine Wise — korábban Balázs Ferencné, Éva Lorand, Ibi Nagy, dr. Lőrinczi György, Kelemen Tibor, Molnár George, J. Flórián,

Német Szövetségi Köztársaság: Kovács Dénes, Száva Péter, dr. Mikó Tibor, Varga Dénes, Polte Edit, Orosz Anna, Badóczy Zoltán, Daniel Mihály

Ausztria: Janosekné, Boros Ildikó, Czegezy József,

Franciaország: Útő Gábor, Ferenczy Sándor, Gergely Lajos,

Anglia: Davidsonné Anghi Gyöngyi, Wheelerné Anghi Anikó, Simányiné Bokor Zsuzsanna, J. Mason-Irsay, Spanyolország: dr. Durugy Ferenc.

Svájc: Molnár Miklós és fia András, dr. Szöllősy Árpád, Engel Françoise, Izrael: Korláth Pál.

Diplomáciai kapcsolat

Három túlnyomórészt evangélikus lakosságú ország: *Dánia, Norvégia és Svédország* a reformáció bevezetése óta most először létesít diplomáciai kapcsolatot a *Vatikánnal*. Két másik északi állam: *Finnország és Izland* esetében erre már korábban sor került. Az északi államokban a lakosságnak több, mint 90 százaléka evangélikus. Svédországban az utóbbi időben növekedett a római katolikusok száma, latin-amerikai és lengyel bevándorlók révén.

Gustav Vasa svéd király 1527-ben szakított Rómával, III. Keresztény dán király, aki egyben Norvégia uralkodója is volt, tíz évvel később.

Sok évtizede hűséges és lelkes presbiterét vesztette el *Ajtay Lászlóban* a Budapesti Unitárius Egyházközség. Talán Ő volt az, a ma élő idős presbiterek között, akit a legrégebben választottak. És példaképe tudott lenni nemcsak presbiter társainak, hanem a budapesti gyülekezetnek, mert a gyűlésekről csak nagyon komoly akadályoztatás esetén maradt el és a vasárnapi istentiszteleteken mindig jelen volt.

Egyháza és hittestvérei iránti szeretetét még gyermekora világából hozta magával. A humoródalmási, Erdély-szerte ismert és nagyrabecsült lelkész, *Ajtay János* gyermekeként indult az életbe. Nehéz körülmények között szerezte meg a bányamérnöki diplomát. Tanulmányai nagy áldozatot és töretlen akaratot igényeltek, de akkor is, — mint mindig — kitűzött célját, terveit hűséggel és odaadással végezte és látta el.

Augusztus 3-án Huszti János lelkész szolgálatával búcsúztunk tőle az Új-Köztemetőben, ahonnan majd hamvait végakarata szerint a szülőfaluban Homoródalmás temetőjében helyezik örök nyugalomra. Mi szegényebbek lettünk, halálával, de hisszük, hogy lelke az örök hazába költözött, hogy onnan vigyázza Isten örök gondviselése mellett szeretett nagy családja életét. Emlékét az egyházközségi gyűlések és anyakönyvek bejegyzései mellett szívünk szeretete őrzi. Áldott élete után, áldott az Ő emlékezte is.

H. J.

A HALÁL RÓL

A *Világosság* c. marxista szemle fenti címen négy írást jelentetett meg „*Halál, kultúra, társadalom*”, „*Az élők és a halottak*”, *Temetőkről, temetésről*” és „*Zsúfolt városok — újfajta temetők*” címen. Szót emelnek a temetőkben elburjánzó művészetlen síremlékek, drága sírkövek ellen. Megállapítja, hogy az emberiség a művészetrel is küzdött a halál ellen. Ennek eltorzult formája a mai túldíszes családi kripták sora. Egy újsághír megállapítja, hogy Franciaországban több családi kriptára építésére kérnek engedélyt, mint családi házakra.

Érdekes az egyik cikkíró ama megállapítása, hogy egyes, részben megürült templomok egy részét lehetne urnák elhelyezésére felhasználni megfelelő művészi kiképzés alapján.

Mikó István gondnok és családja, aki már három esztendeje vezet egy vízügyi építkezést Nigeria szövetségi állam Sokoto tartományában rövid látogatásra hazakerkezett. Részt vettek az aug. 22-i istentiszteleten a Nagy Ignác u. templomban és látogatást tettek püspökünknel. Leányuk levizsgázott az első gimnáziumi osztályból, mint magántanuló, aki anyja segítségével egyedül készült fel immáron harmadízben osztályvizsgái letételére.

A hazai metodista egyház augusztusban tartotta közgyűlését, melyen vendégként jelen voltak a svájci és NDK-beli metodista egyházak püspökei. A jelentések meghallgatása után a közgyűlés egyhangúlag újabb négy esztendőre **Hecker Frigyes** eddigi szperintendenst választotta meg az egyház vezetőjévé.

Az amerikai és kanadai unitárius vezetők látogatásáról beszámolt a *Hungarian Church Press* német és angol nyelvű kiadása, melyet elsősorban a külföldi egyházi lapoknak és központoknak küldenek meg.

„*Ferenc József hora*” c. egy hangulatos elbeszélést közöltek a *Rakéta* regényújság egyik legutóbbi számában **Krudy Gyula** tollából. A szerző elmondja, hogy a Habsburg Ferenc József királynak híres szülője volt Tokajban. Az uralkodó igen büszke volt Lorára és karácsonytájan Victoria angol királynőtől kezdve és a római pápán folytatva minden neves ismerősének küldött borából karácsonyi kóstolót. Most idézünk egy pár sort: „Közelebb hozzuk magunkhoz Ferenc József mitológikussá vált alakját, amikor a király kézírásával megtaláljuk az ajánléklistán az erdélyi unitárius püspök nevét, akit véletlenül Ferenc Józsefnek hívtak”

Dr. Durugy Ferenc a kolozsvári kollégium egykori diákja v. külügyminiszter-helyettes. spanyolországi otthonából üdvözlét küldi lapunknak, s a szerkesztőség munkáját egyházi és általános magyar vonatkozásában nagyra értékeli. **Dr. Durugy Ferenc** 70 esztendővel ezelőtt érettségizett az Unitárius Kollégiumban, Kolozsvárt.

Gicz György az Új Ember munkatársa, a budapesti római Katolikus Akadémián teológiai doktori fokozatot nyert summa cum laude minősítéssel. Több alkalommal ismertette egyházi kiadványainkat katolikus egyházi lapokban.

Stuttgartban sajtótájékoztatón mutatták be az új német ökumenikus bibliafordítást, amely az egész német nyelvterület legkiválóbb katolikus és protestáns szakembereinek közös munkája.

Korláth Pál Izraelben élő olvasónk gyakori leveleiben küldi üdvözlétét és örömet fejezi ki, hogy lapunk rendszeresen eljut kezéhez.

Könyvtárunk részére keressük az egykoron *Székelykeresztúron* megjelent „Unitárius Egyház” c. unitárius folyóiratunk 1923 és 1944 között megjelent évfolyamait, vagy említett évfolyamok egyes példányait.

A „*Magyar Hírek*” c. és elsősorban a külföldön élő magyarok közt terjesztett szemléjében a *Magyarok Világszövetségének* (aug. 21. számban) olvastuk az alábbi megemlékezést: „Kolozsváron egyhetes Brassai Sámuel-ünnepségeket tartottak abból az alkalomból, hogy 425 esztendővel ezelőtt 1557-ben alakult meg a kolozsvári unitárius kollégium”.

Szász János lelkész a Művelődési Minisztérium, a Fővárosi Levéltárban végzett jó munkájáért augusztus 20-án a „*Kiváló Munkáért*” érdeméremmel tüntette ki.

Dr. Lippényi Ferencet, az Állami Egyházi Hivatal osztályvezetőjét, több évtizedes munkássága elismerésül nyugalmába vonulása alkalmából az Elnöki Tárlomban *Munka Érdemrend* arany fokozatával tüntette ki. **Miklós Imre** államtitkár adta át a kitüntetést ünnepélyes keretek között.

KÜLFÖLDI HÍREK

Weisz Ferenc prépost, a Bazilika plébános 72 éves korában, súlyos betegség után elhunyt. A gyászszertartást a távollevő birbors megbízásából dr. Bagi István püspök végezte. A Hazafias Népfőnt nevében dr. Molnár Béla, az Országos Béketerápiás Képviseletében Bíró Imre kanonok búcsúztatta. Egyházunk képviselőiben a temetésen Huszti János lelkész vett részt.

A „Világosság” c. marxista szemle júli. számában érdekes tanulmányt írt dr. Kozma Tamás kandidátus, az MTA Szociológiai Intézetének tudományos főmunkatársa. „Hatóságok, intézmények és a helyi társadalom” címen. Konklúziója a következő záró mondat: „... az a véleményem, hogy a demokrácia egy megvívott és megnyert szocialista forradalom talaján a társadalom különböző szintű szerveződésében is továbbviendő. Enélkül nincs, nem is lehet valóban népi demokrácia.”

A „História” c. érdekes szemlét olvasóink közül is sokan forgatják. Többet felhívtak ügyelmüket az 1982. évi 3. számnak „A liberális polgári ellenzék 1943-44-ben” c. L. Nagy Zsuzsa által írt irására. A szövegben a 19. és 20. oldalon szó van az 1944 márc. 19-én letartóztatott polgári politikusokról. Köztük fel van sorolva „Rátkai Karoly unitárius lelkész” is. Rátkai Karoly újságíró volt, kalvinista, amint azt könyve „A két torony, magyar politikusok Mauthausenben, Genius Kiadás, 1945/54. oldalán megírja, hogy társai kérésére több alkalommal magyar református istentiszteletet tartott utokban a táborban több alkalommal, amint ez a könyv olvasása közben kiderült. Rátkai tehát nem volt unitárius lelkész, hanem mint vallásos református ember tartott istentiszteleteket. Fentiekért azért mondjuk el, mert nem akarunk idegen tollakkal dicsekedni.

Dr. Bucsay Mihály ny. teológiai professzort, a Raday kollégium főigazgatóját köszöntötte egyháza születése 70. évfordulóján. A neves egyháztörténészt egyházunk nevében püspök és főgondnok levelében köszöntötte.

A Keresztény Magvető nemrégiben megjelent 1981. évi 3. számában közölték Huszti János budapesti lelkész „EGYÜTT JÉZUSSAL” c. egyházi beszédét.

A Népszabadság egyik augusztusi számában Mizser Lajos írását olvashattuk, arról, hogy hogyan köszönjük. „Még a hívők felekezeti hovatartozását is megállapíthatjuk köszöntésükből: Dicsértessék a Jézus Krisztus (római katolikus); Aldás békeség (református) Egy az Isten! (unitárius).” A hazai magyar nyelv valóban gazdag a köszöntési formákban, ma még gyakoroljuk-e a régi formákat, melyeket Mizser Lajos írása újra előnkbe vetített.

Dr. Schreiber Sándor professzornak a debreceni református Teológiai Akadémia díszdoktori címet adományozott. Örömmel köszöntjük a budapesti Rabbiképző világhírű tudós igazgatóját új kintetése alkalmából, mely egyben a felekezetek közötti együttműködésnek is szép példája.

Bartha Tibor református zsinati elnök püspököt 70. születésnapja alkalmából az orosz orthodox egyház a Szent Vladimir rend első fokozatával tüntette ki.

A baptisták lapja a Bekehírnök egy negyedszázada jelenik meg folyamatosan. Felelős szerkesztője dr. Nagy József professzor. A lap a baptista egyház hírei mellett a Szabadegyházak Tanácsához tartozó többi egyház eseményeiből is közöl idő iként híreket.

Kocsordi gyülekezetünkben jún. 27-én népes gyülekezet előtt konfirmált három növendék Balogh Edit, Jakab László és Zséder Csaba. Az ünnepi szolgálatot Bajor János e. főjegyző és Végh Mihály lelkész tartották.

A Katolikus Szó szerkesztésében változás állt be az előző szerkesztő elhalálása után. A lap felelős kiadója: Bíró Imre, szerkesztője Szabó Géza.

Iszlai Zoltán író „A Pityu kihajózása” c. regényét az olvasók és a kritika is elismeréssel fogadta. Írásai közül már jelent meg lapunk hasábjain is.

A „Dialogue” a belgiumi szabadelvű protestánsok szemléjének 1982. évi apr.-jún. számában dr. Henry Babel a genfi Szent Péter katedrális szabadelvű lelkészének „Le present du futur de la Religion” c. tanulmányát olvashattuk.

A Szovjetunióhoz tartozó Litvániában mintegy három és fél millió ember él, akiknek kb. 90%-a római katolikus. II. János Pál pápa két új püspököt nevezett ki a hat egyházmegye üresedésben levő tisztségeire. Kaunasban működik a teológiai szeminárium, ahol 94 hallgató készül a lelkészi munkára. Nemrégiben 18 papot szenteltek fel. Litvániában 630 katolikus templom van és ezekben 710 lelkész gondozza híveket. Ujabban litván nyelvű új misekönyvet adtak ki.

Richard Hall, angol unitárius lelkész, dr. Kovács Lajos püspök egykori oxfordi diaktársa 78 éves korában elhunyt. Egyike volt az angol unitárius lelkészi kar igen képzett tagjainak, aki a zenei és liturgikai problémákkal foglalkozott.

Dr. Moses Rosent a romániai zsidóság országos főbíróját köszöntöttek 70. születésnapján Bukarestben és több romániai város zsinagógájában. Az ünnepségen a hazai zsidó egyház is képviseltette magát. A kolozsvári unitárius püspökség is köszöntötte a jubiláló főpapot.

A brassói neves fekete templom javára az NSZK-ban élő egykori erdélyi származású lutheránusok körében gyűjtést indítottak a templom teljes helyreállításának költségeire.

Dr. Eskhart Pilick mannheimi szabadelvű lelkész 1982. őszétől félelvét tölt a chicagói unitárius teológián továbbtanulás céljából.

Az angol Inquirer egyik legutóbbi számában közli a hódmezővásárhelyi unitárius templom fényképét és felhívást közöl adakozásra egy harmónium vásárlása céljára. A felhívást Gyöngyi Davidson-Anghi írta alá, az adományokat a körünkben járt George Cox gyűjti.

A kolozsvári KERESZTÉNY MAGVETŐ 1981. évi harmadik száma augusztus elején jutott el a magyarországi olvasókhöz. E számban dr. Erdő János professzor elemzi a hollandiai 1981. évi IARF kongresszus tanulságait.

A romániai Televízió magyar műsora jún. 28-án egyórás adásban emlékezett meg az egykori kolozsvári unitárius kollégium jogutóda a kolozsvári Brassai Sámuel ipari liceum fennállása 425. évfordulójáról. A műsor keretében beszélt az intézet jelenlegi igazgatója, Lakatos István, az iskola legöregebb vendiákja, dr. Bodor András, a kollégium egykori igazgató tanára, dr. Both Lajos orvos és mások köztük a jelenlegi diákok képviselői is. Sajnos a műsorban mindenki elfelejtette megemlíteni azt, hogy a 425. éves fennállását ünneplő mai iskola jogelődje az egykori kolozsvári unitárius kollégium volt.

Nepál királyság Ázsiában, területe másfélszer akkora, mint hazánké. Lakosainak száma valamivel meghaladja a 13 milliót. Az ország lakosainak 90%-a a hindu valláshoz tartozik. Ebben az elmaradott szellemű országban még ma is érvényes az a törvény, mely megtiltja a polgároknak azt a jogot, hogy ősi vallásukat elhagyják és más egyházba térjenek át.

John Vikström a finn evangélikus egyház új érseke. Elődje, a hazánkban is járt Mikko Juva érsek lemondott és utódául az egyik fiatal püspököt választották érsekké.

A „Korunk” c. kolozsvári szemle 1982. évi Ekvönyve megjelent Metamorphosis Transsylvaniae címen. Az Ekvönyvben fiatalabb nepraizzal foglalkozók írtak szülőfalujuk, vagy az általuk ismert település egykori, vagy jelenlegi társadalmi helyzetéről. A szerzők között találjuk a Korondon, 1944-ben született Tófalvi Zoltánt, aki jelenleg a marosvásárhelyi Rádió belső munkatársa, aki az Atyha községből Temesvárra származott és ott letelepült és élő közösséget alkotó székeltek 1945 utáni és mai sorsáról fest érdekes társadalmi körképet.

Arany(kor)ember — kelt Emerson halálának századik évében c. a kolozsvári Utunk c. szemle júli. 30-i számában Kis Géza írt érdekes eszmefuttatást. Örvendünk, hogy amerikai unitárius nagyjaink gondolatairól világi lapokban is egyre több megemlékezést olvashattunk.

Meghívó

EGYHÁZI FŐTANÁCSUNK

ülései — melyre az érdeklődőket is szívesen látjuk — okt. 30-án, szombat du. 4 órakor kezdődnek budapesti Nagy Ignác u. -i templomunkban. Vasárnap de. 10 órakor folytatódik az ülés. A de. 11 órakor tartandó istentiszteleten bibliát olvas és imádkozik Szent-Iványi Ilona lelkész, prédikál dr. Jakab Jenő ny. lelkész.

A vasárnap déli közebedre a budapesti gyülekezet asszonyai szeretettel várják a Főtanács tagjait és az érdeklődőket. Az ebéd ára 60 Ft. Csak az okt. 28-ig jelentkezőknek tudunk ebédet biztosítani. A Főtanács tárgysorozatát a rendes tagokkal külön meghívóval idejében közöljük.

Elnökség

LAPZÁRTA UTÁN: Végh Mihály kocsordi lelkész szept. 25-én váratlanul elhalt!

UNITARIUS ÉLET

Laptulajdonos
a Magyarországi Unitárius Egyház

Felelős szerkesztő:
Dr. Ferencz József

Felelős kiadó:
Huszti János

V., Nagy Ignác u. 4. Budapest, 1055
Táv.: 113-094

Szerkeszti a szerkesztő bizottság
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Postai Központi Hírlap Irodánál (KHI 1900 Budapest V., József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámára.

Evi előfizetési díj 54,— forint
Külföldre évi 63,— forint

INDEX: 25.842

Egyetemi Nyomda — 82.8509 Budapest, 1982
Felelős vezető: Sümeghi Zoltán igazgató
HU ISSN 0133-1272